

A PRIZE FROM FAIRYLAND

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

'Fortune brought us a prize from fairyland beyond our brightest hopes.'
W. Churchill για το ενεργειακό απόθεμα της Μέσης Ανατολής

ΔΕΝ ΘΑ ΚΡΥΨΟΥΜΕ πως το κείμενο αυτό μας δυσκόλεψε. Μέσα από τα δέκα προηγούμενα τεύχη του ZeroYears έχουμε επιχειρήσει να χαρτογραφήσουμε αρκετές φορές τα ζητήματα του ελληνικού ιμπεριαλισμού-μιλιταρισμού. Τις περισσότερες φορές, όμως, αυτό έχει γίνει περιγράφοντας την μεγάλη εικόνα, την γενική κίνηση του ελληνικού ιμπεριαλισμού, δίνοντας άλλες φορές έμφαση στην τεκμηρίωση και σκιαγράφηση του γενικού του μοτίβο- ο γεωπροσοδικός χαρακτήρας του, τα δίκτυα του- και άλλες φορές αναδεικνύοντας την ιστορικότητα της παρουσίας του στα Βαλκάνια και της αναδίπλωσης του στην Ανατολική Μεσόγειο- Κυπριακό, Μακεδονικό, ελληνοϊσραηλινή προσέγγιση. Για τις ανάγκες αυτού του κειμένου έπρεπε όμως να ανοίξουμε μια νέα διάσταση ανάλυσης, στην οποία μόνο ονομαστικά έχουμε αναφερθεί μέχρι τώρα: το ζήτημα των ενεργειακών συμφωνιών. Ένα ζήτημα ειδικό, με τεχνικές απαιτήσεις, για το οποίο όπως καταλαβαίνετε δεν έχουμε ιδιαίτερη πολιτική και κινηματική πείρα. Παρόλα αυτά θέσαμε στους/στις εαυτούς/ες μας το καθήκον να διαβάσουμε, να συζητήσουμε, να καταλάβουμε όσα γράφθηκαν για τον αγωγό EastMed ύστερα από την «Συμφωνία της Μπερ-Σεβά» μέσα στο πλαίσιο που έδωσε η τελευταία τριμερής συνάντηση Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ με την παρουσία του αμερικάνου Υπ. Εξ. Κι αυτό γιατί είχαμε την ενστικτώδη υποψία πως βασικός άξονας κίνησης των ενεργειακών συμφωνιών δεν είναι η ενεργειακή αναδιάρθρωση του ελληνικού καπιταλισμού αλλά η γεωστρατηγική τοποθέτηση του στην Ανατολική Μεσόγειο με προνομιακούς όρους. Αυτό θα προσπαθήσουμε να τεκμηριώσουμε παρακάτω, έχοντας στο μυαλό μας δύο βασικά για εμάς πολιτικά συμπεράσματα:

Α. Στο 7ο τεύχος υποστηρίξαμε πως με τις δύο τριμερείς συμμαχίες του (Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ και Ελλάδα-Κύπρος-Αίγυπτος) το ελληνικό κράτος προσπαθεί να πλασαριστεί στην Ανατολική Μεσόγειο εμποδίζοντας την πρόσβαση του Τουρκικού κράτους σε αυτή. Η πολυεπίπεδη ελληνοϊσραηλινή συμμαχία είναι η μιλιταριστική αιχμή αυτού του πλασαρίσματος, ιδεολογικά και πολιτικά, καθώς αποτελεί την οδό δια της οποίας το ελληνικό κράτος, άλλοτε μέσω των ερευνών για υδρογονάνθρακες και του φημολογούμενου αγωγού, και άλλοτε μέσω κοινών στρατιωτικών ασκήσεων πετυχαίνει τους σκοπούς του στην περιοχή.

Β. Στο 3ο τεύχος υποστηρίξαμε βασισμένοι στη δουλειά των συντρόφων/σων της εργατικής αυτονομίας, πως το Κυπριακό είναι ένα λυμένο ζήτημα για το ελληνικό κράτος. Μια υπόθεση ηγεμονίας στην περιοχή τόσο στην κλίμακα της Ανατολικής Μεσογείου όσο στο μικροεπίπεδο του νησιού. Γι' αυτό και δεν υπάρχει καμία πραγματική βούληση για κάποιου είδους επίλυση του. Η ένταση του ελληνοκυπριακού τμήματος του νησιού στην ΕΕ υπήρξε η de facto αναγνώριση της ελληνικής στρατηγικής, η οποία προβλέπει την ύπαρξη δύο κρατικών-κοινωνικών σχηματισμών στο νησί για να κινείται λες και του ανήκει η κυπριακή ΑΟΖ συνολικά.

Αυτές τις δύο αρχικές θέσεις θα προσπαθήσουμε να χρησιμοποιήσουμε ως δεδομένες προκειμένου να εισέρθουμε στον περίεργο υποθαλάσσιο κόσμο των υδρογονανθράκων.

Η πολιτική συγκυρία

Η «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» ΜΑΣ ΠΡΟΛΑΒΕ. Μέχρι να καταφέρουμε να συζητήσουμε και να συντάξουμε στοιχειωδώς τις απόψεις μας για το ζήτημα των ελληνικών ενεργειακών πολιτικών στην Ανατολική Μεσόγειο στο φόντο της "τριμερούς plus one", διαβάσαμε τα παρακάτω στην Καθημερινή (24.3.2019):

Α. Στην κίτρινη στήλη δίπλα στο άρθρο «Ευαίσθητες ισορροπίες στην Αν. Μεσόγειο»: «Το σχέδιο για εξαγωγή του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου μέσω του αγωγού East Med έχει μπει στον «πάγο», λόγω των

πολιτικών δυσκολιών που έχει ο Ιταλικός κυβερνητικός συνασπισμός. Η αναβολή της υπογραφής για τον East Med μετά τις ευρωεκλογές δείχνει τα ευάλωτα σημεία ενός έργου το οποίο είναι, προς το παρόν, κατά κύριο λόγο πολιτικό σχέδιο που λειτουργεί επικουρικά της νέας δομής που δημιουργείτε στην περιοχή.»

Β. Ο Άγγελος Συρίγος λίγο πιο δίπλα έγραφε στο άρθρο του «Μικρό Καλάθι και εγρήγορση»: «Σε αυτό το περιβάλλον πρέπει να κινηθούμε με όραμα αλλά και με σύνεση. Απόλυτη προτεραιότητα παραμένει η ομαλή εκτέλεση του ενεργειακού περιβάλλοντος της Λευκωσίας. Μόνο έτσι θα δημιουργηθούν τα οικονομικά συμφέροντα που, υπό προϋποθέσεις, μπορούν να αλλάξουν τις εις βάρος μας ισορροπίες.»

Γ. Ο Αλέξης Παπαχελάς στο άρθρο του «Δύσκολη παρτίδα σκάκι στη Μεσόγειο» έγραψε: «Οι επόμενες βδομάδες θα είναι κρίσιμες. Ο Ερντογάν κλονίζεται και πιέζεται, με αποτέλεσμα να καταφεύγει σε εθνικιστικές κορώνες. Στην Αθήνα έχουμε μια αποδυναμωμένη κυβέρνηση αντιμετώπιση με το φάσμα της εκλογικής ήττας. [...] Η πιθανότητα πρόκλησης παραπάνω έντασης είναι μεγάλη. Η σχέση με το Ισραήλ είναι βαθιά και στρατηγική αλλά δεν επεκτείνεται προφανώς σε παροχές εγγυήσεων ασφάλειας. Γι' αυτό και πέρα από την ευφορία που προκάλεσε η τετραμερής με την παρουσία Πομπέο, απαιτείται σύνεση και προσοχή. Μια παρτίδα σκάκι σε αυτή την περιοχή δεν ήταν ποτέ μια εύκολη υπόθεση.»

Λίγες μέρες πριν, το διήμερο 22-23.03.2019 διεξήχθη στην Κοζάνη το διεθνές συνέδριο «Κύπρος Ελλάδα Ισραήλ: Έρευνα και αξιοποίηση υδρογονανθράκων». Εκεί ο Αμερικάνος πρέσβης J. Pyatt τοποθετήθηκε με γραπτή επιστολή του: «Η Ελλάδα βρίσκεται στο κέντρο των περιφερειακών προσπαθειών για να διασφαλιστούν εναλλακτικές (ενεργειακές) διαδρομές και προμήθειες προς την Ευρώπη [...] Σε αυτή την περίπτωση, ο ρόλος μας είναι να εργαστούμε με Ευρωπαίους συνεργάτες, ώστε να εξασφαλίσουμε ότι η περιοχή δεν εξαρτάται από τη Ρωσία ως μοναδικό προμηθευτή. [...] Η Ελλάδα και οι Η.Π.Α. θα συνεχίσουν να επωφελούνται από το δυνατό δεσμό ανάμεσα σε ανθρώπους, επιχειρήσεις, και κυβερνήσεις, που επίσης θα εξυπηρετούν τα συμφέροντα της Ευρώπης και της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου και των Βαλκανίων. Οι ισχυροί δεσμοί ανάμεσα στην Ελλάδα και τις Η.Π.Α., ιδιαίτερα στον τομέα της ενέργειας, ενισχύουν τα θεμέλια μιας δυνατής συνεργασίας» [Καθημερινή, Πάισα: Η Ελλάδα στο κέντρο των εναλλακτικών ενεργειακών διαδρομών της Ευρώπης, 22.03.2019]

Δύο ημέρες μετά ο Γ. Μανιάτης με άρθρο του στα «Νέα» που αναδημοσιεύθηκε στο Energypress [24.03.2019] έγραφε, τονίζοντας της διπλωματικές πρωτοβουλίες της ελληνικής πολιτικής που γεννήθηκαν στο μυαλό του Γ. Παπανδρέου σε ένα εστιατόριο στη Μόσχα:

«Τον EASTMED τον σχεδιάσαμε το 2011, στο πλαίσιο της τριμερούς ενεργειακής συνεργασίας με Ισραήλ και Κύπρο, καθώς και της προώθησης των ερευνών Υδρογονανθράκων στις ελληνικές θάλασσες. Μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική, στηριγμένη στον Προοδευτικό Πατριωτισμό και την αξιοποίηση των γεωστρατηγικών μας πλεονεκτημάτων. Αρχικά, ο EASTMED αντιμετώπιστηκε ως εξωπραγματικό έργο, λόγω κόστους κατασκευής, βάθους θαλασσών, χρηματοδοτικών αβεβαιοτήτων. Το 2013, τον εντάξαμε, μαζί με τους εξίσου γεωπολιτικά σπουδαίους αγωγούς TAP και IGB, στα μεγάλα χρηματοδοτούμενα Ενεργειακά Έργα της ΕΕ (PCIs). Τον Οκτώβριο 2014, έγιναν τα μεγάλα βήματα, με την υιοθέτησή του από το Συμβούλιο Υπουργών Ενέργειας της ΕΕ και τη στήριξή του από την κυβέρνηση Obama. Όμως, ισχυρά οικονομικά lobbies, προωθούσαν άλλον αγωγό, προς Τουρκία, υποστηρίζοντας την ψευδή εκδοχή, του δήθεν μικρότερου κόστους.»

Ας παραθέσουμε, τέλος, και την επίσημη ανακοίνωση των πρωθυπουργών

που συμμετείχαν στην τριμερή plus one στην Ιερουσαλήμ. Την αντιγράφουμε από το «Βήμα» [20.03.2019]: «Οι ηγέτες συμφώνησαν να αυξήσουν την περιφερειακή συνεργασία για την υποστήριξη της ενεργειακής ανεξαρτησίας και της ασφάλειας και να υπερασπιστούν τις εξωτερικές κακοήθειες επιρροές στην Ανατολική Μεσόγειο και την ευρύτερη Μέση Ανατολή. Εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το πρόσφατο εύρημα φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο και τις δυνατότητές του να συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια.»

Στις παραπάνω πηγές βρίσκονται κλειδωμένα όλα όσα σκοπεύαμε να γράψουμε στο τρέχον κείμενο. Στέκονται μυστικοποιημένα πίσω από την εθνική ιδεολογία και τις δημοσιογραφικές διατυπώσεις. Από όσα όλοι/ες καταλαβαίνουμε με μια πρώτη ανάγνωση εμφανίζεται μια αντίφαση: είναι ένα πραγματικό ενεργειακό σχέδιο ο Eastmed ή μια άσκηση επί χάρτου; Ο Γ. Μανιάτης ειδικά αν κανείς/καμία διαβάσει ολόκληρο το άρθρο του δείχνει να το πιστεύει, εντοπίζοντας ήδη τα ωφέληματα προς τα χιλιάδες ελληνικά νοικοκυριά. Από την άλλη, οι αρθρογράφοι της «Καθημερινής» είναι επιφυλακτικοί. Το ίδιο μοιάζει να είναι και η επίσημη ανακοίνωση των πρωθυπουργών των τριών κρατών της τριμερούς συμμαχίας: τα ευρήματα των γεωτρήσεων έχουν τη «δυνατότητα να συμβάλλουν». Ως εκεί.

Οι λέξεις και τα πράγματα

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ Ο Γ. ΛΑΚΚΟΤΡΥΠΗΣ, υπουργός για τους λάκκους και τις τρύπες στην ΑΟΖ της Κύπρου- να συχαρούμε κι από εδώ τους γονείς του για το χιούμορ τους-, ανάρτησε στον προσωπικό του λογαριασμό στο twitter βίντεο 60", το οποίο δείχνει την στιγμή που ένα από τα γεωτρήματα που περιφέρονται πάνω από τα υποθαλάσσια κυπριακά οικόπεδα «βρίσκει το αέριο». Σε αυτό το βίντεο, το οποίο δεν δείχνει απολύτως τίποτα (το είδαμε, σας διαβεβαιώνουμε), ίσως να κρύβεται και το βασικό μυστικό των υποθαλάσσιων ερευνών: κανείς/καμία δεν μπορεί να ξέρει τίποτα γι' αυτές πέρα από όσα γράφουν και λένε τα κρατικά στόματα στη βάση στοιχείων που προστατεύονται από κανόνες μυστικότητας. Το βίντεο του Λακκοτρύπη μπορεί να μη δείχνει απολύτως τίποτα, μπορεί να δείχνει ένα δάχτυλο να βυθίζεται μέσα σε ένα ποτήρι, περασμένο από κάποια παραμορφωτικά φίλτρα, παρόλα αυτά παράγει την βεβαιότητα πως κάτι υπάρχει κάτω από τον κυπριακό βυθό. Κι αυτό δεν είναι τυχαίο.

Στο Security Bulletin της Καθημερινής διαβάζουμε τα παρακάτω [28.02.2019]: « Η ανακάλυψη του δυνητικού κοιτάσματος «Γλαύκος» αποτελεί ένα πολύ σημαντικό σημείο καμπής για την πορεία του κυπριακού ενεργειακού προγράμματος και τη γεωπολιτική δυναμική ισχυροποίησης του εναπομείναντος στην Κύπρο ελληνισμού. Ο «Γλαύκος» αποτελεί εμπορικά αξιοποιήσιμο απόθεμα αερίου μεσαίου μεγέθους, το δεύτερο που εντοπίζεται στην ως σήμερα οριοθετημένη Κυπριακή ΑΟΖ μετά το κοιτάσμα Αφροδίτη που ανακαλύφθηκε το Σεπτέμβριο του 2011.». Ο «Γλαύκος» είναι ένα δυνητικό κοιτάσμα μεσαίου μεγέθους. Η εκτίμηση που κατατάσσει τον «Γλαύκο» σε κοιτάσμα μεσαίου μεγέθους προκύπτει από την πρώτη διερευνητική γεώτρηση, ενώ αναμένεται μια δεύτερη γεώτρηση που θα οδηγήσει σε πιο συγκεκριμένα αποτελέσματα και θα περιορίσει το εκτιμώμενο μέγεθος του. Οι τρέχουσες εκτιμήσεις αποτιμούν τον Γλαύκο σε μια τάξη μεγέθους από 5 ως 8 ΤΚΠ (τρεις κυβικών ποδιών) με πιθανότητα 50% το κοιτάσμα να έχει 6 ΤΚΠ και πιθανότητα 75% να έχει 5 ΤΚΠ. Ας πάρουμε το παράδειγμα της Αφροδίτης, του άλλου «κυπριακού κοιτάσματος» ώστε να καταλάβουμε καλύτερα το τι γίνεται. Η πρώτη γεώτρηση στην Αφροδίτη γίνεται το 2011, οπότε και εκτιμάται πως το απόθεμα είναι ανάμεσα σε 7 και 10 ΚΤΠ, με 50% πιθανότητα να βρεθούν 9 και 75% να βρεθούν 7. Η επιβεβαιωτική γεώτρηση έγινε δύο χρόνια μετά, τον Σεπτέμβριο του 2013 και έδειξε ένα κοιτάσμα 5 ως 8 ΤΚΠ με πιθανότερη μέση τιμή τα 6 ΤΚΠ. Τον Αύγουστο του 2018 η κυπριακή κυβέρνηση δήλωσε πως τελικά το κοιτάσμα περιέχει 4 ΤΚΠ.»

Όσα χρόνια έτρεχε η φιλολογία περί του αγωγού EastMed, τόσα χρόνια έτρεχε και η κυπριακή φιλολογία περί του μεγάλου εύρους της «Αφροδίτης» Φανταζόμαστε πως, καθώς ο EastMed συνεχίζει να μονοπωλεί την ελληνική εκδοχή των «ωφελημάτων» της τριμερούς συμμαχίας για άλλα τόσα χρόνια θα εμφανίζεται και η φιλολογία περί του αποθέματος του «Γλαύκου». Αν επιπλέον συνυπολογίσουμε πως ακόμα και ύστερα από την τελική πιστοποίηση απαιτούνται 4 με 7 χρόνια προκειμένου να εμφανιστεί φυσικό αέριο, τότε καταλαβαίνουμε πως ο «Γλαύκος» πιθανώς να μας απασχολήσει με πραγματικούς (ενεργειακούς) όρους το 2025-2026.

Πάμε παρακάτω. Προκειμένου τώρα να κατασκευαστεί τερματικό υδροποίησης (LNG) πρέπει τα δύο κυπριακά κοιτάσματα τελικά να έχουν αθροιστικά απόθεμα 10 ΤΚΠ. Η ποσότητα αυτή είναι απαραίτητη προκειμένου να εκταμιευτεί από τις εγγυήτριες αμερικάνικες τράπεζες ένα δάνειο μεγέθους τουλάχιστον 10 δις δολαρίων. Υπάρχει όμως το εξής πρόβλημα: για τον «Γλαύκο» θα ξέρουμε με σχετική σιγουριά σε 3-4 χρόνια. Για να φτιαχτεί το τερματικό υδροποίησης χρειάζονται επίσης 3-4 χρόνια. Οπότε το κυπριακό κράτος και

οι Έλληνες φίλοι του πρέπει να πείσουν τους συμμάχους και τις τράπεζες τους και μετά τους πολίτες τους πως τόσος θόρυβος αξίζει τον κόπο. Σε αυτά έρχεται να προστεθεί και η «ανακάλυψη» το 2018 ενός ακόμα δυνητικού κοιτάσματος, της «Καλυψώς» για το απόθεμα της οποίας δεν έχουμε ακόμα κάποια δημόσια εκτίμηση.

Ανακεφαλαιώνουμε. Κάθε φορά που το τρυπάνι του Λακκοτρύπη φαίνεται σε κάποιο σκοτεινό βίντεο να ταράζει την άμμο, εμφανίζεται ένα κρατικό στοματάκι το οποίο πιθανολογεί για το μέγεθος του κοιτάσματος. Αυτό το κρατικό στοματάκι πάντα φουσκώνει τα νούμερα στην προσπάθεια του να βρει εγγυήτες που θα πείσουν τις τράπεζες να εκταμιεύσουν δάνεια που θα καταστήσουν εφικτή την πιθανότητα της κατασκευής των απαραίτητων ενεργειακών υποδομών που συνοδεύουν τις γεωτρήσεις. Ακόμα και αν ο EastMed δεν είναι τεχνικά εφικτός, κάτι που αρχίζει και ομολογείται ανοιχτά από όλο και περισσότερες πλευρές, η πλατφόρμα υδροποίησης LNG έχει τη δική της καθαυτή χρησιμότητα. Αφήστε που το διεθνές ενδιαφέρον που σπνέται πάνω στο ενεργειακό έχει και άλλες πολιτικές προκείμενες.

Τι είναι, λοιπόν, ο EastMed; Είναι μια πιθανότητα αμφίβολης ενεργειακής εισφοράς. Κι εμείς σας κουράσαμε και κουραστήκαμε με εκτενείς αναφορές σε στοιχεία ίσα-ίσα για να δείξουμε με τρόπο συγκεκριμένο πως η τεχνική απροσδιοριστία γύρω από τις ενεργειακές έρευνες και η συστηματική απόκρυψη των πραγματικών δεδομένων τους από τα κράτη και τις εταιρίες αφήνει να αναδυθεί η γεωπολιτική ως ο καθοριστικός παράγοντας πίσω από τον ενεργειακό θόρυβο. Ο πιθανός Eastmed και τα πιθανά κυπριακά αποθέματα θα ήταν μια απλή κρατική φλυαρία αν δεν συνοδεύονταν πάντοτε από τις λέξεις «ασφάλεια» και «σταθερότητα». Θα ήταν ένα γεωπροσοδικό σχέδιο επί χάρτου αν δεν είχε δίπλα του έναν παγκόσμιο πόλεμο να εκτυλίσσεται..

Αν υπήρχε κάτι πιο βαθειά, θα έψαχναν βαθύτερα...

ΓΙΑΤΙ ΟΜΩΣ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΨΑΧΝΟΥΝ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ και δεν κατευθύνουν τα ενεργειακά τους μοντέλα προς τον ήλιο και τη θάλασσα που τόσο συστηματικά έχει υμνήσει ο Οδυσσέας Ελύτης; Είναι αντιφατικό κι όμως συνοδεύει ολόκληρη την ιστορία των εξορύξεων πετρελαίου και υδρογονανθράκων, από τότε που η κύρια χρησιμότητα του πετρελαίου δεν ήταν να βάζει σε κίνηση μηχανές εσωτερικής καύσης, αλλά να ανάβει λυχνίες. Για λόγους οικονομίας του κειμένου δεν θα σταθούμε αρκετά, μας είναι όμως απαραίτητη η παραπάνω συνείδηση: Η ενεργειακή βάση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και της συν αυτώ κοινωνικής αναπαραγωγής δεν είναι μια τεχνική υπόθεση. Η επιλογή της μιας ή της άλλης πρώτης ύλης ως βασικού ενεργειακού πόρου είναι μια σύνθετη κρατική απόφαση. Λίγα χρόνια πριν το γίνει το πετρέλαιο βασικό καύσιμο των μηχανών όλου του πλανήτη δεν ήταν τίποτα περισσότερο από το υλικό που κρατούσε τις λάμπες στους δρόμους και τα σπίτια αναμμένες, σε ένα κόσμο που τον κινούσε ο άνθρακας και οι ανθρακωρύχοι. Ενάντια στον κόσμο της πολιτικής ηγεμονίας των ανθρακωρύχων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων τους, εμφανίστηκε το πετρέλαιο ως ανταγωνιστικό καύσιμο.

Κι αυτό έγινε γιατί το πετρέλαιο ως ενεργειακός πόρος είχε κάποιες αμφιλεγόμενες αρετές: όσο πιο δύσκολη ήταν η εξόρυξη, όσο πιο μακριά βρισκόταν το ορυχείο, όσο πιο πολύπλοκο ήταν το γεωπολιτικό περιβάλλον γύρω του και φυσικά όσο μικρότερος ήταν ο έλεγχος της διαδικασίας παραγωγής από τους/τις εργάτες/τριες τόσο το καλύτερο για τα κράτη. Η μεγάλη δυσκολία της εξόρυξης έθετε ως αναγκαία προϋπόθεση την δομική συνεργασία κρατών-τραπεζών-μεγάλων εταιριών με πολλαπλά οικονομικά οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Η απόσταση έθετε ως προϋπόθεση την δημιουργία ενός στρατιωτικά και διπλωματικά προστατευμένου δικτύου μεταφοράς. Και η διπλωματική πολυπλοκότητα λειτουργούσε ως προϋπόθεση για την γεωστρατηγική κατίσχυση όσων θα έφταναν σε μια πετυχημένη γεώτρηση. Τέλος -αλλά σημαντικό- η εργατική παρουσία εντός του ανθρακωρυχείου αντικαταστάθηκε από το τρυπάνι και το μπουρί των γεωτρήσεων.

Το πετρέλαιο, όπως και το φυσικό αέριο που δημιουργείται από την εξόρυξη των υδρογονανθράκων, δεν ήταν τυχαίες ή «απλά» τεχνικές αποφάσεις. Ήταν και είναι στρατηγικές επιλογές των κρατών ώστε να ελέγχουν με βέλτιστο τρόπο τόσο την παραγωγική διαδικασία όσο και για να δημιουργούν πλανητικής σημασίας υλικότητες (βλ. αγωγούς ή στρατιωτικά προστατευμένους εμπορικούς δρόμους) οι οποίες επιτρέπουν τον σταθερό ιμπεριαλιστικό έλεγχο τεράστιων χερσαίων ή υδάτινων εκτάσεων.

Γιατί όχι λοιπόν ο ήλιος, ο αέρας και η θάλασσα του εθνικού μας ποιητή; Γιατί το φυσικό αέριο εμπίπτει στον παραπάνω καπιταλιστικό κανόνα. Η πιθανοκρατική πορεία των ερευνών επιβάλλει τη διαρκή παρουσία θαλάσσιων τρυπανιών σε αμφιλεγόμενες για το διεθνές δίκαιο περιοχές. Περιοχές που γι' αυτόν τον λόγο βρίσκονται υπό στρατιωτική εποπτεία. Την ίδια στιγμή και για τους παραπάνω λόγους οι έρευνες για υδρογονάνθρακες πρέπει να γίνονται σε συνθήκες ύψιστης ασφάλειας, καλυμμένες λόγω του κόστους και της γεωπολιτικής τους σημασίας από μεγάλες εθνικές αφηγήσεις. Τέλος, η απαραίτητη κατασκευή

θαλάσσιων τερματικών για την υδρογονανθράκων επιτρέπει στα κράτη που εκτελούν τις έρευνες να διαμορφώνουν νέα χερσαία σύνορα μέσα στη θάλασσα, πόσο μάλλον αν το τερματικό υδρογονανθράκων συμπληρώνεται και από κάποιο υποθαλάσσιο αγωγό. Πρέπει να φανταστούμε, λοιπόν, την κατασκευή τέτοιων υποδομών μέσα σε μια -το λιγότερο- εύφλεκτη περιοχή ως συνθήκες που απαιτούν το διαρκή στρατιωτικό, εναέριο και θαλάσσιο έλεγχο σε όλη τους την έκταση. Έτσι όλο το μήκος και το πλάτος του, φυσικά ενταγμένο μέσα στις εθνικές ιδεολογίες, γίνεται αντιληπτό ως εθνικό σύνορο. Νομίζουμε πως όλοι και όλες μπορείτε να σχηματίσετε στο μυαλό σας μια τέτοια εικόνα ε;

O EastMed θα αποτύχει! Ζήτη ο EastMed!

Τι να τα κάνουμε όμως τα υποθαλάσσια σύνορα; Αφού το ελληνικό κράτος έχει άλλα- πλωτά και κινούμενα. Όπως καταλάβατε μιλάμε εδώ για το ελληνικό εθνικό κεφάλαιο, τους έλληνες εφοπλιστές, οι οποίοι μαζί με τις διεθνείς επαφές τους παίζουν καθοριστικό ρόλο στη χάραξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Εν τω μεταξύ, ενώ οι έλληνες διπλωμάτες γύριζαν από τη Μπερ Σεβά συνέβαινε το παρακάτω: «Δύο ημέρες πριν τελειώσει το 2018, το τάνκερ «Maria Energy» του εφοπλιστικού ομίλου «Τσάκος» κατέπλευσε στο νησάκι του Πειραιά, Ρεβυθούσα, όπου βρίσκεται ο τερματικός σταθμός LNG, μεταφέροντας για πρώτη φορά υδρογονανθράκων φυσικό αέριο από το Τέξας (ΗΠΑ) στην Ελλάδα όγκου 150.000 κ.μ.» [Πρώτο θέμα, 03.01.2019].

Παράλληλα, λοιπόν, με τη φιλολογία περί EastMed οι έλληνες εφοπλιστές δείχνουν να στρέφονται προς την αγορά πλοίων κατάλληλων για την μεταφορά υδρογονανθράκων φυσικού αερίου. Μεγάλοι εφοπλιστικοί όμιλοι όπως η «Gaslog» του Π. Λιβανού διαθέτει 26 LNG τάνκερ, ενώ εννέα ακόμα βρίσκονται υπό κατασκευή. Η «TMS Cardiff Gas» του εφοπλιστή Χρήστου Οικονόμου έχει κάνει οκτώ παραγγελίες τάνκερ σε δύο ναυπηγεία, ενώ ο άνθρωπος των σπορ και του ευ αγωνίζεσθαι, Βαγγέλης Μαρινάκης, έχει παραγγείλει τέσσερα LNG τάνκερ. Η εφοπλιστική οικογένεια Αγγελικούση έχει παραγγείλει δύο τάνκερ αξίας 370 εκατ. δολ. στο κορεάτικο ναυπηγείο «Daewoo». Με την παραγγελία αυτή, τα LNG τάνκερ της οικογένειας ανέρχονται στα 37 συνολικά, με τα 27 να βρίσκονται ήδη σε χρήση και τα 10 υπό κατασκευή. Ο εφοπλιστικός όμιλος Αγγελικούσης μάλιστα κατέχει την πρώτη θέση, ελέγχοντας 125 πλοία με ικανότητα μεταφοράς 24 εκατ. τόνους νεκρού βάρους (DWT). Το συνολικό κόστος των παραγγελιών τάνκερ από τους έλληνες εφοπλιστές για το 2018 έφτασε τα 9 δις δολάρια.

Φαίνεται, λοιπόν, πως το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο σχεδιάζει διαφορετικά από την «τριμερή» και τις υπογραφές για τον EastMed που «όπου να' ναι πέφτουν». Πώς να είναι ένας αγωγός στα άμεσα σχέδια του ελληνικού κράτους όταν οι εφοπλιστές του επενδύουν σε άλλους κύκλους συσσώρευσης και ειδικότερα στη μεταφορά φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ και τη Μέση Ανατολή προς την Ευρώπη. Μπορούμε να καταλάβουμε πως το ελληνικό κράτος και το εφοπλιστικό κεφάλαιο πιθανώς να ενδιαφέρονται μόνο για εκείνο το σκέλος των ενεργειακών συμφωνιών που συμπεριλαμβάνει την εξόρυξη υδρογονανθράκων και την κατασκευή τερματικών υδρογονανθράκων από τα οποία θα μπορούν να παραλαμβάνουν με τα γκαζάδικα τους τα βαρέλια του φυσικού αερίου και να τα μεταφέρουν προς την Ευρώπη. Στο σημείο αυτό να πούμε πως και η Αίγυπτος έχει τα δικά της τερματικά υδρογονανθράκων, δύο τον αριθμό, στην περιοχή της Damietta και του Idku, η επαναχρησιμοποίηση των οποίων καθόλου δεν χαλάει τους έλληνες εφοπλιστές αρκεί βέβαια να είναι κομμάτι των συμφωνιών. Αυτός είναι και ένας επιπλέον λόγος που όσο η Αίγυπτος δεν μπαίνει στο κόλπο του EastMed, αυτός ο τελευταίος μοιάζει να απομακρύνεται ακόμα περισσότερο από τον ρεαλισμό.

O EastMed κι ο «άλλος» δρόμος του αερίου

Διαβάζουμε στο Energy Press [18.03.2019] τα παρακάτω: «Η Τουρκία συνεχίζει τον δικό της αμανέ και η συνομοσπονδιακή της πολιτική τροφοδοτείται από το κεκτημένο των συνομιλιών και το Κραν Μοντανά, καθώς και από την αδυναμία των Αθηνών και της Λευκωσίας να αλλάξουν στρατηγική και να εναρμονίσουν τη λύση με τα συμφέροντα της ΕΕ και των ΗΠΑ και ουχί με αυτά της Τουρκίας, όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Διότι, ως τώρα, το δόγμα που επικρατεί είναι το εξής: Η λύση πρέπει να εξυπηρετεί τα τουρκικά συμφέροντα! Και θυμώνει, μάλιστα, το ΑΚΕΛ όταν ο Πρόεδρος εναρμονίζει τα συμφέροντα της Κύπρου με εκείνα του Ισραήλ για την κατασκευή του αγωγού EastMed, αντί του αγωγού προς Τουρκία. Είναι γνωστή η φράση του κ. Α. Κυπριανού ότι ο Πρόεδρος είναι δεμένος περίπου στο Ισραήλ και ότι τα δικά μας τα συμφέροντα είναι ενδεχομένως διαφορετικά. Λογική θέση ως προς το σκέλος των συμφερόντων. Δεν μπορεί να συνταυτίζονται τα συμφέροντά μας με εκείνα του Ισραήλ

παντού. Το θέμα είναι ότι ο ΓΓ του ΑΚΕΛ ήταν ενοχλημένος, διότι προχωρεί ο EastMed και κάνει φτερά η επιλογή προς Τουρκία. Και, ως εκ τούτου, δεν θα εξυπηρετήσουμε τα συμφέροντα της Άγκυρας! Τι δυστυχία... Την οποία ζει και η ηγεσία του ΔΗΣΥ. Και οι μεν και οι δε υποστηρίζουν τον αγωγό προς Τουρκία και, αν ήταν τρόπος, θα ανατίναζαν κάθε προσπάθεια για την κατασκευή του EastMed.»

Δεν θα σχολιάσουμε την καφενειακή γεωπολιτική προσέγγιση του συντάκτη. Αυτό που γίνεται, όμως, προφανές από τα λόγια του είναι πως ο οικονομικά και τεχνικά δύσκολος EastMed παρουσιάζεται ως το λογικό αντίβαρο μιας οικονομικά και πρακτικά ασφαλέστερης λύσης που θέτει το δυνητικό κυπριακό φυσικό αέριο σε ένα δίκτυο που περνάει από τους τουρκικούς αγωγούς και μέσω αυτών το οδηγεί στην Ευρώπη. Ποια είναι η πολιτική προϋπόθεση; Αυτή θα ήταν η «επίλυση του Κυπριακού», δηλαδή η μη αποτυχία των ανώτατων διπλωματικών επαφών του Κραν Μοντανά που απέτυχαν ύστερα από τη δημιουργική διπλωματία του ελληνικού υπουργείου εξωτερικών.

Ας δούμε όμως ποια είναι τα ελληνοκυπριακά επιχειρήματα απέναντι σε ένα πιθανό αγωγό Τουρκίας-Κύπρου και αντίστοιχα υπέρ του EastMed. Διαβάζουμε παρακάτω σε άρθρο με τίτλο «φιλικές τρικλοποδιές στον EastMed με ρωσοτουρκικό άρωμα» στο EnergyPress [18-3-2019]:

«Α. Αυξάνουν τα ερείσματά μας στην ΕΕ. [...]

Β. Εξισορροπούμε τα δικά μας συμφέροντα με εκείνα της Τουρκίας, κυρίως στις σχέσεις με την ΕΕ και τις ΗΠΑ. Δεν θα είναι μόνο η Τουρκία μεγάλη αγορά, αλλά και η Κύπρος μαζί με το Ισραήλ, ακόμη και την Αίγυπτο και τις χώρες που βρίσκονται πίσω από τις εταιρείες, λόγω της ενέργειας. Σχηματίζεται δηλαδή μια ενεργειακή συμμαχία, από την οποία είναι εκτός η Τουρκία, η οποία επιδιώκει να μπει στο παιχνίδι, για να μας καπελώσει. Δηλαδή, θα μας κλέψει τον ρόλο που εμείς θα έχουμε στην ΕΕ, στην περίπτωση που ο αγωγός είναι προς τα δικά της παράλια.

Γ. Ο EastMed, όπως και το τερματικό, είναι στρατηγικοί σχεδιασμοί, που σχετίζονται με θέματα ασφάλειας, δηλαδή με ένοπλες δυνάμεις και ευρύτερα γεωπολιτικά συμφέροντα. Αυτά τα γεωπολιτικά συμφέροντα είναι συναφή με τα συστήματα και υποσυστήματα ασφάλειας στην περιοχή μας, όπου τον κύριο λόγο έχουν οι ΗΠΑ, λόγω κυρίως της μεγάλης ναυτικής τους ισχύος. Δεύτερον, εάν η Τουρκία θέλει να παίξει στο παιχνίδι του φυσικού αερίου, θα πρέπει να αναγνωρίσει την Κυπριακή Δημοκρατία.»

Η οικονομία, η ενέργεια και οι χιλιάδες Πελοποννήσιοι/ες που θα είχαν φτηνό γκάζι στην αρχική αφήγηση του Γ.Μανιάτη πάνε περίπατο. Οι κύπριοι αδερφοί κάνουν σαφές πως ο EastMed είναι βασικά: милитаризм και αντιτουρκισμός. Και η ελληνική εξωτερική πολιτική καταφάσκει: έχουμε ένα τεράστιο ενεργειακό σχέδιο που θα αποτύχει. Όσο αυτό αποτυγχάνει το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο θα μεταφέρει LNG προς την Ευρώπη. Παράλληλα τα κυπριακά θαλάσσια οικόπεδα θα γίνονται αντικείμενο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και πεδίο στρατιωτικού ενδιαφέροντος.

Μοιάζει λοιπόν πως ο EastMed έχει δύο σκέλη. Ένα αποτυχημένο που είναι ο ίδιος ο αγωγός και η συνεισφορά του στην ενεργειακή βάση του ελληνικού κράτους και ένα επιτυχημένο που είναι η αποτροπή της προσέγγισης Τουρκίας-Κύπρου στη βάση ενός αγωγού και η στρατιωτική προστασία των ερευνών που θέτει τις ελληνικές διεθνείς συμμαχίες σε μια αντιτουρκική διάσταση στο βαθμό που οι έρευνες διεξάγονται σε νομικά αμφιλεγόμενες θαλάσσιες εκτάσεις.

Τι μένει από τον EastMed;

Αφού ο EastMed δεν θα γίνει κι αυτό το ξέρουν όλοι, τι μένει από αυτόν; Μένει η λεζούλα ασφάλεια που εμφανίζεται δίπλα σε κάθε δήλωση περί ενεργειακών συμφωνιών στην Ανατολική Μεσόγειο. Έτσι λοιπόν την 1η Απριλίου η κοινή αεροναυτική άσκηση Ελλάδας, Κύπρου, Ιταλίας, Ισραήλ με το όνομα «Ηνίοχος» θα καλύψει ολόκληρο το FIR της Αθήνας. Την ίδια στιγμή που η τριμερής plus one άφησε πίσω της την συμφωνία για κατασκευή κοινού ελληνοϊσραηλινού ραντάρ το οποίο, όπως διαβάζουμε στο Cnn Greece [21.03.2019]: «το ραντάρ «Over The Horizon» θα εγκατασταθεί στην ανατολική Κρήτη και θα έχει ως αποστολή την επιτήρηση του θαλάσσιου και εναέριου χώρου της Ανατολικής Μεσογείου, βαθιά μέσα στην κυπριακή ΑΟΖ, με στόχο να ελέγχονται οι κινήσεις του τουρκικού Ναυτικού και της τουρκικής Αεροπορίας σε μια περιοχή η οποία σήμερα είναι «μαύρη τρύπα» για τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις.»

Και δεν είναι μόνο αυτά. Ο πιθανός EastMed έχει ένα πραγματικό αποτέλεσμα. Καθώς τα τρυπάνια σκαλίζουν την άμμο πάνω από τα δυνητικά κυπριακά κοιτάσματα, γύρω τους μαζεύονται οι συμμαχικοί στρατοί που τα προστατεύουν από πιθανές οκλήσεις και απειλές. Η διάθεση του Κυπριακού κράτους να σχεδιάζει την ανακάλυψη όλο και περισσότερων δυνητικών κοιτασμάτων προκειμένου να καταφέρει να πείσει πως η κατασκευή του τερματικού

υγροποίησης είναι οικονομικά ορθολογική οδηγεί στη διαρκή στρατιωτική παρουσία στην περιοχή. Πρέπει να αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, τις επιχειρήσεις της έρευνας ως στρατιωτικές επιχειρήσεις. Καθώς, όμως, οι έρευνες δεν γίνονται από ελληνικά ή κυπριακά πλοία αλλά από πολυεθνικούς οργανισμούς, καθώς η προστασία τους οργανώνεται επίσης από διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις υπό το συντονισμό του ελληνοκυπριακού ή του ελληνικού στρατού, τότε εύκολα καταλαβαίνουμε πως ένα θερμό επεισόδιο ανάμεσα στο τουρκικό ναυτικό-αεροπορία και τα ερευνητικά πλοία θα μετατραπεί την ίδια στιγμή ως ένα επεισόδιο ανάμεσα στο Τουρκικό κράτος και τη διεθνή συμμαχία που οργανώνει την έρευνα. Με άξονα τις ενεργειακές συμφωνίες και την κλιμάκωση των ερευνών το ελληνικό κράτος μετατρέπει την διεθνή υποστήριξη του σε στρατιωτικό κεφάλαιο, σε διεθνή απειλή απέναντι στο τουρκικό κράτος.

“Τα νέα εθνικά μας σύνορα”

Στις 18.02.2019 με άρθρο τους στην «Καθημερινή» υπό τον τίτλο «Ανάγκη για νέα στρατηγική έναντι της Τουρκίας», οι Άγγελος Συρίγος και Θεόδωρος Καρυώτης έγραψαν:

«Η νέα μας στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει και την Ανατολική Μεσόγειο. Εκεί θα εξελιχθεί η ελληνοτουρκική αντιπαράθεση τα επόμενα χρόνια. Κι εδώ έχουμε σοβαρές ελλείψεις. [...] Η στρατηγική πρέπει να υπολογίζει και τις τεχνολογικές εξελίξεις που επιτρέπουν την ποικιλόμορφη εκμετάλλευση της ΑΟΖ. Δεν είναι μόνον οι υδρογονάνθρακες. Οι Νορβηγοί ήδη έχουν τοποθετήσει τεράστια πλωτά αιολικά πάρκα σε μεγάλη απόσταση από τις ακτές τους, ώστε να μην προκαλούν οπτική ενόχληση ενώ παράλληλα να εκμεταλλεύονται καλύτερα τους δυνατούς ανέμους. Με το παρόν ελάχιστο εύρος των ελληνικών θαλασσιών ζωνών είναι εύκολο σε κάθε κακόπιστο γείτονα να τοποθετήσει νομίμως ένα τέτοιο αιολικό πάρκο λίγο έξω από τα χωρικά μας ύδατα των 6 μιλίων.»

Ας δώσουμε έμφαση στη φράση που συμπεριλαμβάνει τις «τεχνολογικές εξελίξεις» στην εκμετάλλευση και στον ορισμό των ΑΟΖ. Η δημιουργία των τερματικών υγροποίησης ή άλλων ενεργειακών υποδομών στην αμφιλεγόμενη Ελληνοκυπριακή ΑΟΖ, όπως και αντίστοιχες τέτοιες προτάσεις για άλλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου ή του πελάγους της Λυκίας σε ένα περιβάλλον παγκόσμιου πολέμου και αντιτουρκισμού πρέπει να γίνονται αντιληπτές ως την προσπάθεια του ελληνικού κράτους να δημιουργήσει δεδικασμένα στη περιοχή – υλικότητες που χαράσσουν νέες συνοριακές γραμμές αποκλείοντας τον τεράστιο χερσαίο όγκο της Τουρκίας από την ανατολική μεσόγειο. Οι ειδικοί του ελληνικού κράτους είναι σαφείς επί αυτού.

Τα νέα σύνορα, όμως, χρειάζονται και μια νέα ιδεολογία. Αν, λοιπόν, οι ιμπεριαλιστικές περιπέτειες της Ελλάδας στα Βαλκάνια καλύπτονται πίσω από το «ονοματολογικό» της Μακεδονίας και το κοινό αίμα-θρήσκευμα με τους

«σέρβους αδερφούς», δίπλα στους κύπριους αδερφούς προσθέτουμε και κάτι ακόμα. Οι υδρογονάνθρακες και οι υποδομές που τους συνοδεύουν μαζί με το μύθο του «μεγάλου μπουριού» που θα φέρει φτηνό φυσικό αέριο για τις ελληνικές οικογένειες συντάσσουν μια ενεργειακή-τεχνολογική γραμματική για τον ελληνικό εθνικισμό. Οι υδρογονάνθρακες, μια λέξη άγνωστη και περιέργη μέχρι πρότινος, μετατρέπεται στον νούμερο 1 εθνικό πόρο και στη θεμέλιο λίθο της εθνικής ανάπτυξης που έρχεται και μας βγάζει από την κρίση, το τέλμα, τη ακριβή ΔΕΗ και τα κρύα σπίτια. Ο μόνος παράγοντας που χαλάει το εθνικό γλυκό είναι ποιος άλλος; Η Τουρκία! Έτσι λοιπόν το παραδοσιακό σχήμα του ελληνικού ιμπεριαλισμού είναι παρόν και έτοιμο να προσφέρει την ηθική νομιμοποίηση του casus belli έναντι της Τουρκίας.

Ο εχθρός είναι εδώ

Όσα έχουμε με δυσκολία συντάξει μέχρι στιγμή πιάνουν το νήμα μιας συζήτησης που τουλάχιστον στα μυαλά μας έχει ανοίξει από το 7ο τεύχος του Zero Years: ποια είναι τα πράγματα πίσω από τις λέξεις του ελληνικού ιμπεριαλισμού; Κι αυτό γιατί το ζήτημα του παγκόσμιου πολέμου δεν μας αφορά με ένα τρόπο ιδεολογικό. Από τις σελίδες αυτού του περιοδικού προσπαθούμε να διανοίξουμε γραμμές διαφυγής ενάντια στον ελληνικό εθνικισμό συνεισφέροντας στην οργανωμένη αντίθεση στα σχέδια του ελληνικού κράτους και των αφεντικών. Γι' αυτό λοιπόν βρίσκουμε κινηματικά πρόσφορη την χαρτογράφηση και ύστερα την στοχοποίηση των «ειρηνικών» μορφών της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Τόσο γιατί συνοδεύουν, νομιμοποιούν και διευρύνουν το μιλιταριστικό σκέλος του, όσο και γιατί εμφανίζονται ενώπιον της άμεσης κοινωνική μας εμπειρία. Αναγνωρίζοντας λοιπόν, πως δεν διαθέτουμε την πολιτική, οργανωτική πείρα να ανταγωνιστούμε τα στρατιωτικά σκέλη των ελληνικών συμμαχιών που εκτυλίσσονται σε απομακρυσμένες περιοχές και υλοποιούνται από ειδικές στρατιωτικές δυνάμεις (βλ. Ηνίοχο), μπορούμε να θέσουμε στους/στις εαυτούς/ες μας το καθήκον να αναζητήσουμε εχθρούς στο ύψος μας και να αναμετρηθούμε λόγω και έργο μαζί τους αποφεύγοντας έτσι τη διαρκή ιδεολογική σκιαμαχία.

Αυτό το καθήκον είναι ταπεινό. Δεν διαθέτει μεγάλη νύχτα ή επιστημονική τεκμηρίωση. Δεν διαθέτει στ' αλήθεια τίποτα περισσότερο από το πείσμα των συντροφιστών/ων, την ανάγκη και τη συλλογικά ορισμένη επιθυμία που εξωθεί προς την λόγω και έργω εναντίωση με το ελληνικό κράτος, τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και τα ιδεολογικά τους παράγωγα. Η διαδήλωση του anti-tifa community ενάντια στην ένταξη της Στα.Συ. στα σχέδια των μιλιταριστικών συνεργασιών της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής ήταν βρέθηκε σε αυτήν την κατεύθυνση. Πολλά ακόμα μένει να γίνουν και περισσότερα να κάνουμε.